

PEG-sonde verzorgen

Deze folder geeft u informatie over de verzorging van de PEG-sonde. Een goede verzorging van de PEG-sonde is belangrijk om de levensduur van de sonde te verlengen. Het is goed u te realiseren dat de situatie voor u persoonlijk anders kan zijn dan beschreven.

In de eerste week

Het is het belangrijk dat de buikwand en de maagwand goed tegen elkaar gehouden worden, zodat er een stevige doorgang (fistel) gevormd kan worden. Daarom zit de uitwendige plaat (fixatieplaat) enigszins strak tegen de buikwand aan. De PEG-sonde moet zeven tot tien dagen zo blijven zitten.

Verzorging van de insteekopening

U moet de insteekopening dagelijks verzorgen. Dit doet u als volgt:

- Was eerst uw handen met water en zeep en droog uw handen goed af met een schone handdoek.
- Verwijder het splitgaasje en maak met een vochtig gemaakt gaasje de insteekopening en de fixatieplaat schoon.
- Droog hierna de huid en de fixatieplaat goed af. Plaats tussen de fixatieplaat en de buikwand een schoon splitgaasje.

Indien er veel vocht uit de insteekopening komt, maakt u de insteekopening vaker schoon.

Als er na twee dagen geen vocht meer uit de insteekopening van de PEG-sonde komt, mag u weer douchen.

U mag pas na tien dagen weer zwemmen of in bad.

Neem contact op met de MDL-verpleegkundige als de insteekopening er onrustig uitziet of als de lengte van de sonde plotseling is veranderd. Om dit in de gaten te houden kunt u net boven de fixatieplaat een streepje te zetten met een watervaste stift. Zo ziet u of de sonde nog goed zit.

Mondzorg

Indien u weinig tot niets eet of drinkt, poets dan tweemaal daags uw tanden en spoel af en toe uw mond met water. Het kan zijn dat u een erg droge mond heeft. Er zijn middelen verkrijgbaar bij de apotheek om dit tegen te gaan.

Algemene PEG-zorg na de eerste week

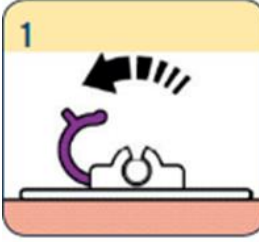
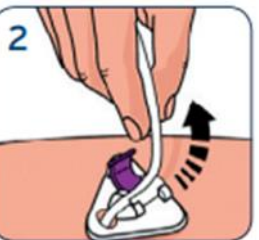
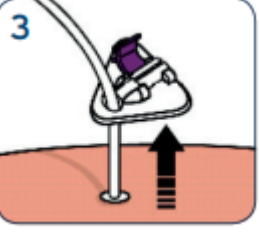

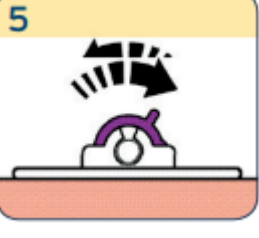
Naast de algemene verzorging van de PEG-sonde kan er nog specifieke verzorging van de PEG-sonde nodig zijn. Indien er specifieke zorg nodig is voor de bij u geplaatste PEG-sonde, staat dit verder op in deze folder door de verpleegkundige aangekruist.

De algemene PEG-zorg bestaat uit vijf stappen. Deze staan hieronder beschreven.

1. Reinigen van de PEG-sonde en de huid rondom de insteekopening.

Let op: indien u nog twee hechtingen naast de insteekopening heeft, mag u pas nadat de hechtingen verwijderd zijn de onderstaande handelingen uitvoeren!

Was altijd uw handen met water en zeep. Droog de handen hierna goed af met een schone handdoek, voordat u handelingen met de PEG-sonde doet.

	<p>Sluit de klem op de slang en open de fixatieplaat.</p>
	<p>Maak de PEG-sonde los en haal hem uit de fixatieplaat.</p>
	<p>Schuif de fixatieplaat naar boven. Inspecteer de huid rondom de insteekopening. Maak de huid en beide kanten van de fixatieplaat schoon met water. Droog de fixatieplaat en de huid met een schone handdoek. Geen föhn gebruiken. De PEG-sonde tussen duim en wijsvinger vastpakken en duw de PEG-sonde twee à drie cm naar binnen. Dit heet dompelen. (Niet toepasbaar bij button/Micky PEG, zie speciale PEG-zorg voor info over draaien van deze PEG-sonde). Trek daarna licht aan de PEG-sonde totdat er weerstand wordt gevoeld. De interne fixatieplaat/ballon ligt dan tegen de maagwand aan.</p>
	<p>Plaats de fixatieplaat terug in de originele positie. Laat ter dikte van een euromunt ruimte tussen de fixatieplaat en de buikwand.</p>
	<p>Bevestig de PEG-sonde weer in de fixatieplaat (zie afbeelding 4) en sluit de fixatieplaat (zie afbeelding 5). Ter controle moet het markeerstreepje net boven de fixatieplaat zichtbaar zijn. Fixeer de sonde zo dat er geen knikken in komen. De fixatieplaat moet niet te strak op de huid zitten want dan kan er druknecrose ontstaan. Bij veel transpireren of bij vocht uit de insteekopening; plaats een splitgaasje tussen de fixatieplaat en de buikhuid. Gebruik zalven kortdurend en alleen op advies van een deskundige. Producten waarin polyvidon/jodium bevatten moeten vermeden want deze kunnen de PEG-sonde beschadigen.</p>
<p>Reinigen van aansluitstukjes</p>	<p>Reinig de aansluitstukjes één à twee keer per week met water met behulp van een tandenrager/wattenstaafje.</p>

PEG-sonde verzorgen

2. Toedienen van medicatie door de PEG-sonde

- De medicijnen dienen opgelost te zijn in water.
- Dien de medicijnen apart van de sondevoeding toe.
- Spoel voor en na de medicijnengift de sonde goed door. Zie punt drie voor verdere instructies.

3. Doorspuiten van de PEG-sonde tijdens, na toediening van sondevoeding en of medicatie.

Om ervoor te zorgen dat de PEG-sonde niet verstopt raakt, doorloopt u de volgende stappen met behulp van de speciale ENFIT-spuit.

ENFIT spuit (bron; Fresenius)

Zie hieronder de instructies voor het doorspoelen van de PEG-sonde:

- Voor en na iedere medicijntoediening spoelt u de sonde door met 20 ml. Lauwwarm water. Dit doet u door de spuit te bevestigen op een van de twee onderstaande manieren (zie de afbeeldingen bij punt twee en drie).
- Bij een continue toediening van voeding spoelt u de sonde drie tot viermaal daags door met 20 ml. Lauwwarm water. Dit doet u via de medicatiepoort op het voedingsstelsel. (Zie de afbeelding hiernaast).
- Bij een portie toediening van voeding spoelt u de sonde voor en na de toediening door met 20 ml. Lauwwarm water. Dit doet u door de spuit op de sonde te schroeven (zie de afbeelding hiernaast).

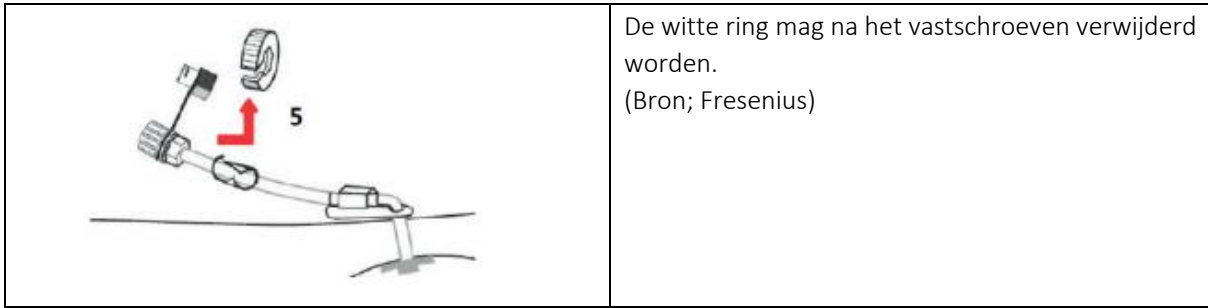

- Voor het doorspuiten van een button/Mickey PEG, zie info verzorging speciale PEG-sonde.

4. Bevestigen van een nieuwe ENFIT- aansluiting (connector)

(Niet geldig voor de button of Mickey PEG)

	<p>Bevestig de fixatieplaat en sluit de eventueel geplaatste klem.</p> <p>Bevestig de bevestigingsschroef met de externe witte ring op de sonde - het witte gedeelte dat naast de fixatieplaat zit.</p>
	<p>Druk de pin van de ENFIT-connector in de sonde.</p> <p>Schroef de bevestigingsschroef en de ENFIT-connector vast terwijl u de ENFIT-connector vasthoudt.</p> <p>Draai enkel aan de bevestigingsschroef.</p>

Mondzorg

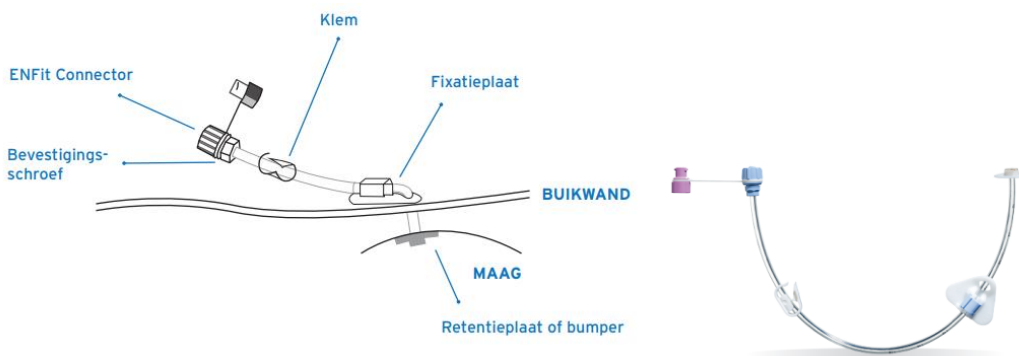
Indien u weinig tot niets eet of drinkt, poets dan tweemaal daags uw tanden en pas goede mondzorg toe. Het kan zijn dat u een erg droge mond heeft. Er zijn middelen verkrijgbaar bij de apotheek om dit tegen te gaan.

Verzorging speciale PEG-sonde per type

Naast de algemene zorg kan een PEG-type nog aanvullende zorg nodig hebben. Lees de informatie over de speciale zorg, die bij uw type PEG-sonde hoort, goed door. Hieronder is aangekruist welk type PEG-sonde bij u is geplaatst.

PEG-sonde met een intern schildje (ook wel retentieplaat of bumper genoemd)

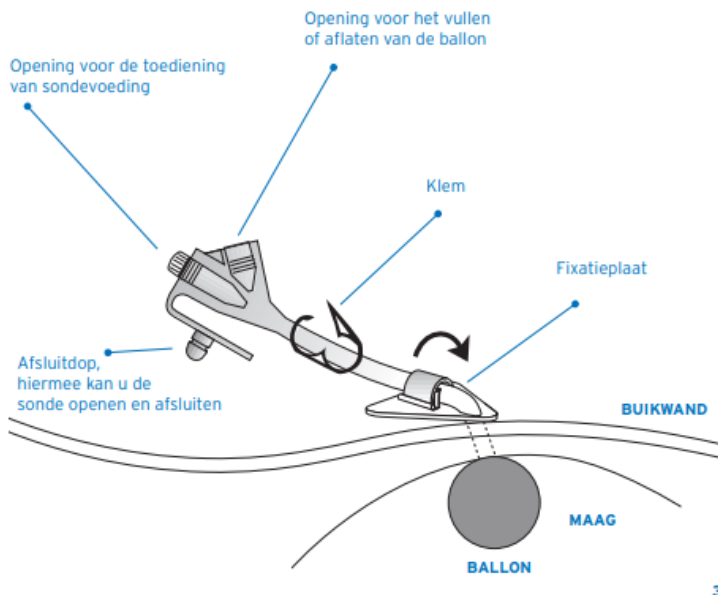
Deze PEG-sonde hoeft pas vervangen te worden als hij sterk verouderd, stug of lek is. Gemiddeld gaat deze PEG-sonde 2 jaar mee.

(Bron; Fresenius)

PEG-sonde met een ballon als intern schildje (retentieplaat of bumper)

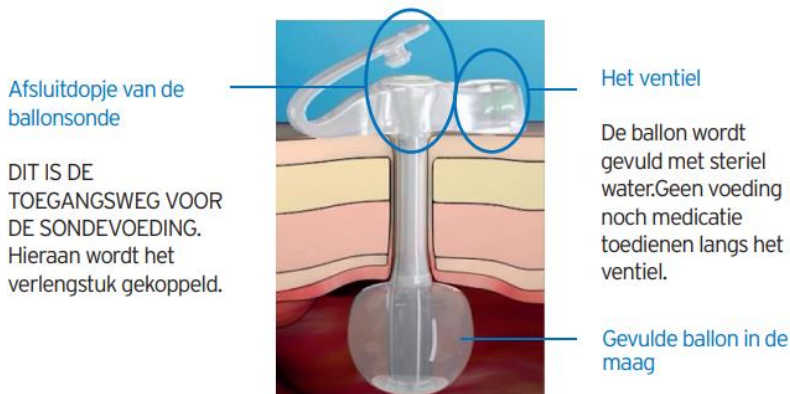
Bij de eerste PEG-plaatsing kunnen er naast de insteekopening twee hechtingen zitten. Probeer de PEG-sonde min mogelijk te bewegen. Pas als de hechtingen verwijderd zijn, kan u de PEG-sonde gaan dompelen. Deze PEG-sonde moet na drie tot zes maanden vervangen worden. De eerste keer gebeurt dit op de PEG-poli en daarna kan de PEG-sonde in de thuissituatie vervangen worden. Zorg dat u altijd een reserve PEG-sonde in huis heeft. Deze is aan te vragen bij uw zorgaanbieder. Tevens moet er wekelijks een balloncontrole gedaan worden. Zie het kopje 'balloncontrole' verder op pagina zes voor meer informatie hierover.

PEG-sonde met een ballon als intern schildje en losse voedings-slangen

Deze PEG-sonde ligt als een knop op de buikwand en moet tussen drie tot zes maanden vervangen worden.

Let op: deze PEG-sonde moet dagelijks 380 graden gedraaid worden, omdat dompelen niet gaat! Dit om te voorkomen dat de ballon in de maagwand vastgroeit. Druk hierbij de button PEG iets in en draai de PEG-sonde 380 graden.

Aansluiten van de losse voedingslangen

1. Was vooraf uw handen met water en zeep en droog ze goed af met een schone handdoek.
2. Om de voedingslang aan de button PEG te koppelen, moet het afsluitdopje geopend worden. Stop de witte connector van de losse voedingslang in de opening van de button PEG. Zorg dat de zwarte markering van de losse voedingslang en de button PEG op elkaar.
3. Fixeer de voedingslang door hem met 90 graden richting de klok mee te draaien. Zie onderstaande afbeeldingen voor de juiste werkwijze. Voor het verwijderen van de losse voedingslang; doe de bovenstaande handelingen in omgekeerde vorm.

PEG-sonde verzorgen

Bron; Frensenius

Let op: zet nooit een spuit direct op de opening van de button PEG, dit kan het terugslagklepje beschadigen waardoor er voeding langs de opening van de button PEG naar buiten loopt.

- Spoel vooraf en na toediening van medicatie de button PEG met 20 ml. lauwwarm water.
- Spoel nadat de losse voedingslang los is gekoppeld van de button PEG, nog een keer extra door.
- Vervang na één week de losse voedingslang.

Balloncontrole bij een PEG met een ballon als intern schildje

De balloncontrole wordt een keer per week gedaan.

- Was de handen met water en zeep en droog de handen goed af met een schone handdoek. Zorg dat alle spullen klaarliggen.
- Schuif de PEG-sonde met een vaste voedingslang twee tot drie cm naar binnen. Bij een button PEG; druk de sonde iets naar binnen. Zorg dat de button PEG tijdens de balloncontrole ook naar binnen gedrukt blijft!
- Zet een spuit op het ballon ventiel en zuig de inhoud op. Controleer of de hoeveelheid opgetrokken water overeenkomt met de hoeveelheid ml. die op het ballonventiel staat. Zo niet, controleer of het afsluitdopje van het ventiel niet lek is. Indien het afsluitdopje lek is, moet de PEG-sonde vervangen worden. Als dat niet het geval is controleert u de volgende dag opnieuw de ballon inhoud. Als de inhoud weer minder is, moet de PEG-sonde vervangen worden. Spuit de juiste hoeveelheid vers water terug in de ballon. Vul de ballon nóóit met lucht.

PEGJ- sonde

Dit is een PEG-sonde in een PEG-sonde. De PEG-sonde die in de PEG-sonde zit, is geplaatst in het dunne darmgedeelte dat ook wel jejunum wordt genoemd.

Bron; Frensenius

Deze PEG-sonde hoeft pas verwisseld te worden als de PEG-sonde problemen oplevert of als de sonde stug of sterk verouderd is. Gemiddeld gaat de buitenste PEG-sonde 2 jaar mee. Omdat de binnenste PEG-sonde een dunne slang is, is het belangrijk dat u voor en na iedere voeding- of medicijngift de binnenste PEG-sonde iedere keer goed doorspoelt met

PEG-sonde verzorgen

20 ml. lauwwarm water. Dit voorkomt verstopping van de PEG-sonde waardoor deze PEG-sonde minder snel verwisseld hoeft te worden. Let op; draai deze PEG-sonde nooit, want hierdoor kan de PEG-sonde zich soms opkrullen in de maag.

Mogelijke problemen of complicaties

Hieronder vindt u een aantal mogelijke problemen die kunnen optreden. Wanneer er geen verbetering plaatsvindt, of u twijfelt, kunt u contact opnemen met de PEG-poli. De contactgegevens staan aan het einde van deze folder.

Gezwellen, rode, geïrriteerde huid of drukplekken

- Indien de fixatieplaat te strak zit, kunt u hem iets losser maken. Bij gewichtstoename wordt de afstand tussen maagwand en buikwand groter.
- Maak de huid rondom insteekopening paar maal daags schoon met water en gebruik hierbij eventueel een desinfectans (géén alcohol).
- Bij transpiratie of vochtafscheiding; plaats een splitgaasje tussen de fixatieplaat en de huid. Gebruik eventueel een dun laagje zinkzalf.
- Bel of mail bij geen verbetering naar de PEG-poli.

Ontstaan van wild vlees

Wild vlees kan door goede huidverzorging weer indrogen. Bel of mail bij geen verbetering naar de PEG-poli. N.B. sommige mensen hebben sneller de neiging tot wildvleesvorming.

Lekkage van voeding langs de sonde

Controleer of de PEG-sonde op de juiste wijze gefixeerd is. Bij gewichtsverlies kan het zijn dat u de fixatieplaat strakker moet zetten, maar zorg er wel voor dat er ruimte ter dikte van een euromunt tussen de buikwand en de fixatieplaat zit.

Last van maagzuur of oprispingen tijdens toediening van sondevoeding

- Kijk of rechtop zitten de klachten verminderd.
- Vermijdt lucht in de spuit.
- Indien u 's nachts sondevoeding gebruikt; zorg dat uw bovenlichaam hoger ligt dan de rest van uw lichaam.

Misselijk, braken, diarree en of verstopping

Heeft u last van misselijkheid, braken, diarree of verstopping? Loop dan de volgende punten langs.

- Is de voeding te veel geweest?
- Is de voeding te koud geweest?
- Is de voeding te snel ingespoten of ingelopen?
- Heeft de voeding te lang "aangehangen"?
- Is de datum van houdbaarheid overschreden?
- Is het een bijwerking van de medicatie?

Bij braken en of diarree bestaat de kans dat u uitdroogt. Weinig plassen en donkergekleurde urine kunnen signalen zijn van uitdroging. Drink indien het lukt extra water in kleine porties of dien kleine porties vocht toe via de PEG-sonde. Eventueel kan Orisel gebruikt worden. Bij geen verbetering of twijfel; overleg met de MDL-arts/ MDL-verpleegkundige of diëtiste.

PEG-sonde is verstopt

Let op; oefen in ieder geval geen kracht uit op de PEG-sonde en gebruik geen kleinere spuiten dan 10 ml. Gebruik ook geen geleidraad of scherp voorwerp.

PEG-sonde verzorgen

- Spuit de PEG-sonde door met een 10 ml. ENFIT-spuit gevuld met lucht.
- Bij geen resultaat spoelt u de sonde door met minimaal 10 ml. Lauwwarm water. Gebruik hierbij geen kracht.

Pas de volgende handelingen enkel toe na overleg met de MDL-arts of MDL-verpleegkundige.

- Bij geen resultaat; breng 30 ml Natriumbicarbonaat 5% in en laat dit een aantal minuten oplossen. Blaas dit daarna met lucht door, dit mag eventueel herhaald worden. Check vooraf of Natriumbicarbonaat kan met de gegeven medicatie!
- Indien er geen resultaat optreedt, lost dan één bruis-tablet acetylcysteïne 600mg op in water. Dien dit toe in de PEG-sonde en spuit de sonde daarna door.
- Bel bij geen resultaat naar de PEG-poli, MDL-arts of MDL-verpleegkundige.

PEG-sonde is eruit uitgevallen.

De volgende stappen zijn afhankelijk van wanneer de PEG-sonde eruit is gevallen.

- Binnen 4 weken na eerste PEG-plaatsing.
Neem direct contact op met de (dienstdoende) MDL-arts. Doe dit ook bij buikpijn die verergert bij aanraken, bewegen of hoesten. Plaats in ieder geval de uitgevallen PEG-sonde of de reserve katheter niet zelf terug, want er bestaat de kans dat het fistelkanaal zich nog niet gevormd heeft.
- Na 4 weken van de PEG-plaatsing
Indien mogelijk plaats de oude PEG-sonde of de reserve katheter terug in de fistelopening en maak deze vast met een pleister. Dien geen sondevoeding of medicijnen meer toe via de teruggeplaatste katheter. Neem tussen 8.30 uur en 17.00 uur contact op met de PEG-poli of MDL-arts voor de herplaatsing van een nieuwe sonde. Bij gebruik van de reserve PEG-sonde (dit is een PEG-sonde met een ballonnetje), is het van belang dat u een nieuwe reserve PEG-sonde bestelt via uw zorgaanbieder.

Voeding

U ontvangt een individueel voedingsadvies van de diëtiste, afgestemd op uw situatie. Als er al een schema bestaat voor het geven van sondevoeding, dan blijft dit zoveel mogelijk gehandhaafd. Tevens ontvangt u via de diëtiste de benodigdheden voor de sondevoeding via de PEG-sonde in de thuissituatie, zoals de pomp en pompset. Ook zorgt de diëtiste voor een machtiging voor uw zorgverzekeraar. Indien nodig regelt de transferverpleegkundige de thuiszorg voor de verzorging van de PEG-sonde, het geven van de sondevoeding, en/of de instructie voor de bediening van de pomp.

Belangrijke punten bij het geven van voeding

Hygiëne is zeer belangrijk. Zet alle benodigde materialen klaar en ga altijd zo hygiënisch mogelijk te werk. Was uw handen met zeep en water en droog ze af met een schone handdoek.

Gebruik van voeding

Gesloten verpakkingen sondevoeding kunnen op kamertemperatuur bewaard worden. Bewaar opengemaakte verpakkingen sondevoeding maximaal 24 uur afgesloten in de koelkast. Schud de sondevoeding voor gebruik. Geef de sondevoeding op kamertemperatuur, want dat wordt beter verdragen dan koude sondevoeding. Let tenslotte op de houdbaarheidsdatum en maak eerst de oude voorraad op. Als u voor het geven van sondevoeding een toedieningssysteem of een pompset gebruikt, moet u die elke 72 uur vervangen.

Als u naast de sondevoeding nog gewoon kan of mag eten; mijdt zuurhoudende vloeistoffen, met name vruchtenthee of vruchtensappen in combinatie met sondevoeding. Deze kunnen namelijk klontering van voedingsbestanddelen veroorzaken.

Verwijderen van de PEG-sonde

Als u weer voldoende kunt eten en drinken, mag de PEG-sonde worden verwijderd. De fistel sluit zichzelf binnen een paar dagen. Echter moet de PEG-sonde wel minimaal vier weken gezeten hebben, voordat deze verwijderd kan worden, want anders kan er een lekkage tussen de buik- en maagwand ontstaan.

Als de PEG-sonde verwijderd mag worden, mag u zes uur voor het verwijderen niets meer eten of drinken (dus ook geen sondevoeding meer).

Als na vier uur geen vocht/voedsel uit de insteekopening komt, mag u voorzichtig wat water drinken. Komt er geen vocht uit de fistelopening, dan mag u weer gewoon eten. Bij twijfel of als er nog vocht uit de fistelopening komt, wacht tot de volgende dag en probeer dan opnieuw wat water te drinken.

Wanneer waarschuwt u de arts?

Neem contact op met uw behandelend arts in de volgende situaties.

- Als er na één tot twee weken nog vocht of voedsel uit de fistel komt
- Bij koorts of toenemende buikpijn
- Als de insteekopening er rood, gezwollen en ontstoken eruitziet.

Enkele veelvoorkomende vragen over de PEG-sonde

Mag ik douchen en of in bad met de PEG-sonde?	Ja, na twee dagen mag u douchen mits er geen vocht meer uit de fistelopening komt. U mag na tien dagen in bad, mits de PEG-sonde goed is afgesloten en de klem dicht is. Na het douchen of in bad gaan moet u wel het stoma gebied <u>goed afdrogen</u> .
Mag ik zwemmen met de PEG-sonde?	Ja, na tien dagen mag u weer zwemmen, mits het stomagebied afgedekt is met waterdichte folie. Ook bij het zwemmen dient de PEG-sonde goed afgesloten te zijn en moet de klem dicht zijn.
Mag je in de sauna ?	Ja, maar niet in de eerste week. De PEG-sonde kan wel erg warm worden. Voorkom dit door de PEG-sonde met een washand in te pakken.
Kun je vrij bewegen?	Ja, de PEG-sonde staat normale dagelijkse activiteiten niet in de weg.
Wie kan me in de thuis helpen met sondevoeding?	Voordat u met ontslag gaat, wordt u zorgvuldig voorbereid voor de sondevoeding in de thuissituatie.
Waar kan ik met mijn vragen/problemen terecht.	Tussen 8.30 uur en 17.00 uur kunt u bellen naar 088 125 44 95, maar de voorkeur is om te mailen naar mdl.verpleegkundigen@adrz.nl . Als u thuiszorg heeft, kan de thuiszorg u ook al vaak ondersteunen. Buiten kantooruren kunt u contact opnemen met de receptie van Adrz via 088 125 00 00. Zij verbinden u dan door met de dienstdoende arts.

Tot slot

Als u na het lezen van deze informatie nog vragen heeft over de PEG-sonde zorg/sondevoeding, dan kunt u de MDL-verpleegkundige mailen via mdl.verpleegkundigen@adrz.nl. Voor overige vragen kunt u de afspraakcentrale bellen via 088 125 00 00.